

Шерстюк О.О., Пілюгін А.В., Свінцицька Н.Л., Каценко А.Л.
**СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ
ЕКСКРЕТОРНИХ ПРОТОК ПАЛЬПЕБРАЛЬНОЇ ЧАСТКИ СЛЬОЗОВОЇ ЗАЛОЗИ
ЛЮДИНИ**

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава, Україна

У вітчизняній науковій літературі є невелика кількість робіт, присвячених системному аналізу структури сльозових залоз людини. Багато питань внаслідок складності методик і великих трудовитрат залишаються недостатньо дослідженими до теперішнього часу. Це в першу чергу стосується дослідження структурної організації вивідних проток сльозових залоз людини, що є важливим у трактуванні механізмів руху секрету по них.

Метою нашого дослідження стало отримання наочної інформації що дозволяє встановити закономірності та специфічні риси просторової впорядкованості системи екскреторних проток сльозової залози людини.

Тому за допомогою світлової мікроскопії послідовно по глибині вивчені серії парафінових (товщина 5 мкм) та напівтонких епоксидних зрізів (завтовшки до 2 мкм) повікової частки сльозових залоз людини. Парафінові зрізи забарвлювали гематоксиліном та еозином, а напівтонкі – 0,1% розчином толуїдинового синього. Після вивчення серій зрізів під мікроскопом за допомогою окулярного мікрометра вимірювали діаметр просвіту та товщину стінки. Морфометричні дані обраховувалися за стандартними процедурами математичної статистики за допомогою програми Microsoft Excel в середовищі Windows 7.

Вивідні протоки пальпебральної частки сльозової залози людини утворюють складну розгалужену систему епітеліальних сльозових трубок різної протяжності, зовнішній діаметр і просвіт яких в межах часточки змінюється мало. Особливістю геометрії вивідних проток сльозової залози людини є наявність в них звужень, ампулоподібних розширень просвіту, обертань, вигинів. Дані особливості спостерігаються у всіх ланках протокової системи.

За нашими даними в сльозовій залозі людини можна виділити наступні трубчасті епітеліальні компоненти, що мають відношення до виведення сльози з пальпебральної частки (від менших за калібром до більших):

1. Посмуговані сльозові протоки.
2. Центральні внутрішньочасточкові протоки (що дає коаксіальні розгалуження, аж до термінальних сльозових проток);
3. Термінальні сльозові протоки (дуже короткі, мають найменший внутрішній і зовнішній діаметр).
4. Часточковий проток (короткий);
5. Міжчасточкові (численні, протяжні);
6. Загальні вивідні протоки (до двох десятків, що належать до пальпебральної частки сльозової залози).

Їх метричні показники зовнішнього діаметру поперечного профілю знаходяться в межах $49,45 \pm 0,85$ мкм у внутрішньочасточкової протоки до $106,14 \pm 1,28$ у загального вивідного. Найменший внутрішній просвіт має внутрішньочасточкова протока $31,47 \pm 0,47$ мкм, що майже в три рази менше, ніж внутрішній діаметр у міжчасточкової і загальної вивідної протоки.

Враховуючи закономірності галуження проток, супроводжуючих їх судин кровоносного русла і лабіринту сполучнотканинних проміжків - в структурі пальпебральної частки слъзової залози людини можна виділити часточки, субчасточкові одиниці, що являють собою сукупності тубуло-альвеолярних компонентів. Інтегрує субчасточкові одиниці – аксіальна внутрішньочасточкова протока. Вона має, як правило, два-три послідовні рівні галуження з діаметром, що поступово змінюється, слъзових епітеліальних трубок. Їх термінальні розгалуження пов'язані тільки з одним кінцевим відділом.